

університету ДПС України (економіка, право). - №2(49). - 2010. - С.22-28

8. Макарюк О.В. Напрями забезпечення фінансової безпеки через регулювання інвестиційного ринку // О.В. Макарюк / Актуальні проблеми економіки. - №6. - 2009. - С. 38-42.

9. Жаліло Я.А. Стратегія забезпечення економічної безпеки України. Пріоритети та проблеми імплементації // Стратегії національної безпеки України в

контексті досвіду світової спільноти. - К.: Вид-во "Сангисага", 2001. - С. 141-142.

10. Наказ Міністерства економіки України «Про затвердження Методики розрахунку рівня економічної безпеки України» №60 від 02.03.2007. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://me.kmu.gov.ua>

11. Барановський О.І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення) / О.І.Барановський. - Київський національний торговельно-економічний ун-т. - К.: КНТЕУ, 2004. - 760 с.

Рецензент д.е.н., доцент ХІФ УДУФМТ Дорошенко Г.О.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Уткіна Ю.М.

УДК 332.143:33.011

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМНИХ ПИТАНЬ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ

Мартінович В.Г., ст. викладач (ДонІЗТ)

У статті розглянуто проблеми розвитку інформаційного потенціалу регіону та доведено необхідність розробки концептуальних підходів для їх вирішення.

Ключові слова: інформаційний потенціал, регіон, інформаційна система, інформація, концептуальні підходи, розвиток, стійкість.

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ПОДХОДЫ К РЕШЕНИЮ ПРОБЛЕМНЫХ ВОПРОСОВ РАЗВИТИЯ ИНФОРМАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА РЕГИОНА

Мартинovich В.Г., ст. преподаватель (ДонИЖТ)

В статье рассмотрены проблемы развития информационного потенциала региона и доказана необходимость разработки концептуальных подходов к их решению.

Ключевые слова: информационный потенциал, регион, информационная система, информация, концептуальные подходы, развитие, устойчивость.

CONCEPTUAL APPROACHES TO SOLVING PROBLEM OF INFORMATION ON POTENTIAL AREA

Martinovich V.G.

The theoretical questions of development of informative potention are considered in the article, the algorithm of their development process and classification is resulted. Strategic and local social technologies and their influence are also considered on a social object.

Keywords: information potention, region, informative system, development, administrative technologies, social innovations.

Постановка проблеми. В сучасних умовах ринкової трансформації головним чинником подальшого розвитку відтворювальних процесів регіону стає інформація. Дослідження інформаційного потенціалу регіону дає можливість виявити тенденції його розвитку та визначити характер та рівень впливу на темпи зростання відтворювальних процесів.

Аналіз останніх досліджень. Проблемами розвитку інформаційного потенціалу регіону

займалися такі вчені, як: Благодетельова-Вовк Л.С., Благодетелев С.В. (оцінюють зростання користувачів Інтернету) [1], Богданова О.Л. (досліджує особливості проведення інформаційного маркетингу) [2], Голосов О.В. (аналізує специфіку інформаційного бізнесу) [3], Винарик Л.С., Щедрин А.М. (досліджують тенденції розвитку інформаційної культури) [4], Голин В.В. (оцінює управління інформаційними ресурсами) [5], Дейнеко Т.О. (розглядає інформаційний бізнес як

інноваційний засіб розвитку економіки України) [6], Дорофієнко В.В., Яковенко Л.Ф. (аналізують менеджмент в сфері консультаційних послуг) [7], Пономаренко Н.Ш., Фінагіна О.В. (досліджують особливості розвитку інформаційного ринку) [8].

Невирішені питання загальної проблеми. Проте недостатньо дослідженими є концептуальні підходи до удосконалення управління розвитком інформаційного потенціалу регіону.

Мета дослідження. Враховуючи актуальність окреслених питань, автор має за мету визначити підходи до регулювання розвитку інформаційного потенціалу регіону.

Викладення основного матеріалу. У світлі задач регулювання розвитку інформаційного потенціалу регіонів оцінка інформаційного потенціалу є необхідною для планування інформаційного освоєння територій, для встановлення центрів інформаційної політики, для розвитку стратегічних партнерств та трансграничних комунікацій. Вони повинні сприяти створенню прийнятної для людини інформаційного середовища. Параметри інформаційного споживання потрібно додати до показників якості життя, у базові характеристики життєвого середовища. Разом з тим, необхідно буде змінити систему державної статистики, що склалася протягом індустріального циклу розвитку країни. Статистика повинна враховувати показники споживання, включаючи інформаційне споживання. Професійна статистика повинна також оцінювати вартість основних медійних активів міста, області, регіону.

Інформаційна політика держави потребує підтримки коопераційних програм та проектів обласних центрів, а також муніципальних утворень, особливо якщо мова йде про інфраструктурний розвиток. Давно очікуваний прорив у розвитку інформаційного середовища регіонів може забезпечити пізнавальний канал суспільного характеру. Потребують підтримки також інформаційні центри університетів. Органи місцевого самоврядування можуть фінансувати безкоштовне розповсюдження низки суспільних інформаційних видань. Регіонам гостро не вистачає взаємодії професійної та громадянської журналістики, яка могла б реалізувати себе у формі мережевих газет, на інтернет-форумі та блогосфері, у інтерактивному телебаченні.

Державна та регіональна підтримка важлива для розвитку регіональних засобів масової інформації, але вона не відмінняє необхідності самоорганізації та професійної кооперації. Поки в регіонах зустрічі журналістів та дискусії по проблемам медіагалузі проходять на фестивалях, конкурсах та церемоніях нагородження переможців. У цих заходах є об'єднуюча ланка, але її явно недостатньо для побудови горизонтальних зв'язків, медійних мереж та інформаційних синдикатів [3].

Динаміка розвитку інформаційного потенціалу потребує розробки концептуальних підходів до управління його розвитком.

Розвиток регіонального інформаційного ринку припускає тісний зв'язок із регіональним ринком товарів та послуг, ринком праці, ринком нерухомості і цілями функціонування регіональної економіки, основною метою функціонування якої є забезпечення високого рівня та якості життя населення певного регіону.

Організаційно-економічний механізм регулювання регіонального інформаційного ринку полягає у використанні організаційно-економічних засад, зокрема, принципів, методів, визначенні умов регулювання, закономірностей розвитку інформаційного потенціалу та створенні організаційної структури, що забезпечить збалансування регіонального інформаційного ринку на основі використання економічних показників.

Специфіка промислового регіону, його галузева структура потребують відповідної орієнтації у забезпеченні учасників ринку відповідною інформацією. У той же час структурна трансформація та зміни галузевої структури вимагають вчасного реагування та структурної зміни пропозиції інформації на регіональному інформаційному ринку.

Це визначає величезну роль інформаційного забезпечення регіонального відтворення товарів та послуг. Створення спеціалізованого координаційного центру дозволить не тільки вчасно використовувати необхідну інформацію, але й формувати заходи щодо регулювання якості товарів та послуг та здійснювати регулюючий вплив. Формування регіонального замовлення на підготовку та переробку інформації дозволить усунути диспропорції на регіональному ринку та збалансувати попит та пропозицію товарів та послуг.

Рішення щодо зміни обсягів випуску товарів та послуг, їх асортименту та структури повинне базуватися на детальному аналізі попиту та пропозиції товарів та послуг, визначенні невідкладних потреб підприємств у конкретних ресурсах.

Регулювання розвитку інформаційного ринку регіону потребує урахування динамічності випуску товарів та послуг, на що впливають зміни обсягів випуску товарів та послуг, структури попиту на регіональному товарному ринку з боку населення [8].

Концептуальні підходи до регулювання розвитку інформаційного ринку повинні включати такі заходи:

- обґрунтування необхідності регулювання ринкової ситуації в сфері підготовки та надання аналітичної інформації. Робота на регіональному інформаційному ринку вимагає від інформаційних агентств високої конкурентоспроможності. Підвищення якості інформаційних послуг, упровадження інноваційних технологій в процесі аналізу та обробки інформації, розширення переліку видів діяльності, що

потребують використання інформаційних ресурсів високої якості, допомагають інформаційним агенствам залучити велику кількість клієнтів. У той же час підвищення вартості інформаційних послуг, зниження оперативності і гнучкості у впровадженні нових технологій здатні переорієнтувати клієнтів і примусити їх звернути увагу на послуги, що надаються іншими інформаційними агенствами. Невчасне реагування на попит на інформацію, що виникає на регіональному товарному ринку, відсутність моніторингу ринкових процесів знижують конкурентоспроможність аналітичних агенств, роблять їх особливо уразливими в кризовій ситуації. Нестабільність ринкової ситуації, незбалансованість попиту і пропозиції на регіональному інформаційному ринку, відсутність чітких індикаторів підготовки аналітичної інформації і методичних підходів до їх визначення роблять аналітичні агенства негнучкими по відношенню до вимог ринку. На зниження гнучкості освітніх установ впливають також тривалий період пошуку та збору інформації і соціальні наслідки її використання.

- вирішення проблем регулювання розвитку регіонального інформаційного ринку. Це проблема регулювання відтворювальних процесів в регіоні, розробки і реалізації регіональної політики щодо використання інформаційного потенціалу регіону. Інформаційний ринок є частиною регіонального ринку, у межах якого можна виділити сегмент – ринок економічної інформації. Необхідність регулювання відтворювальних процесів на ринку економічної інформації обумовлена великою значущістю її ролі у всіх галузях економіки і глибокими соціальними наслідками незбалансованості попиту та пропозиції. У свою чергу, регулювання ринку економічної інформації вимагає розробки методичних підходів до оцінки підготовки економічної інформації і розробки програми моніторингу потреб аналітичних агенств в кадрах певної кваліфікації;

- виділення особливостей підготовки та обробки аналітичної інформації в регіоні. Різні регіони України різняться між собою за рівнем розвитку продуктивних сил, наявністю трудових ресурсів, рівнями зайнятості та розвитку освітніх установ, доходами. Зосередження промислових виробництв у східних регіонах України, зокрема, в Донецькій області, вимагає відповідної спрямованості аналітичних агенств на підготовку та обробку аналітичної інформації. Рівень доходів, у свою чергу, впливає на рівень цін на регіональному інформаційному ринку, а розвиток кредитних відносин в регіоні робить інформаційні послуги доступними навіть для малих підприємств та суб'єктів підприємницької діяльності;

- опис підходів до регулювання. Формування концептуальних підходів до підготовки та обробки інформації припускає визначення методів, які мають бути покладені в основу дослідження, виявлення

інформаційних блоків і забезпечення відповідності концепції розвитку продуктивних сил в регіоні. У методичному забезпеченні формування концептуальних основ необхідно виділити генетичний, геосистемний, відтворювальний, проблемний підходи, статистичні, балансові, програмно-цільові методи і методи моделювання. В інформаційні блоки слід включити демографічні дані, показники розвитку продуктивних сил, зайнятості, інвестиційної активності. Концепція розвитку регіонального інформаційного ринку повинна відповідати програмам розвитку регіону.

- формування інформаційного забезпечення регулювання регіонального інформаційного ринку. Ефективне регулювання розвитку регіонального інформаційного ринку неможливе без інформаційного забезпечення та створення єдиного інформаційного простору регіону. Формування регіональної інформаційної мережі та інформаційної системи регіону надасть змогу створити умови для узгодження інтересів приватних та державних інформаційних агенств, вищих навчальних закладів, органів регіонального управління та центрів зайнятості. Це забезпечить своєчасне розповсюдження інформації про стан та динаміку розвитку регіонального ринку, що необхідно для прийняття управлінських рішень інформаційними агенствами.

Створення відповідного інформаційного забезпечення потребує орієнтації інформації на задоволення інформаційних потреб конкретних споживачів інформації – вищих навчальних закладів, підприємств, організацій, центрів зайнятості, споживачів та інших учасників регіонального ринку. Кожний учасник потребує інформацію різного ступеню деталізації та абстрагування. Тому доцільним буде створення спеціалізованих баз даних, які можуть містити інформацію щодо структури попиту, пропозиції випуску товарів та послуг, підготовки кваліфікованих кадрів, щодо рівня попиту на інформаційні послуги з боку учасників регіонального інформаційного ринку, потреб конкретних підприємств у інформації та їх вимог до якості обробки аналітичної інформації.

Будь-яка інформаційна система, яка ґрунтується на інформації про стан об'єкта, виробляє управлінські та організаційні рішення, що базуються на інформаційних технологіях. Створення інформаційної системи регіону має бути спрямованим на підтримку збалансованості попиту та пропозиції і забезпечення своєчасного регулюючого впливу. Це підкреслює необхідність створення та послідовного виконання державної інформаційної політики [6].

Державна інформаційна політика виступає як сукупність основних напрямів і способів діяльності держави з отримання, використання, розповсюдження і зберігання інформації, що знаходить віддзеркалення в інформаційній політиці підприємств та організацій. Інформаційна політика підприємств та організацій

сприяє більш ефективному використанню інформації та прийняттю своєчасних управлінських рішень.

Головною причиною використання нових інформаційних технологій є їхня здатність якісно збільшувати ефективність виробництва та конкурентоспроможність підприємства.

Нові інформаційні технології, які виробляють певний набір продуктів та послуг; інформаційні структури, які купують послуги чи використовують інформаційні технології; середовище, в якому виникають, існують і взаємодіють як інформаційні технології, так й інформаційні структури – все це утворює інформаційне середовище ринку. Основне місце у ньому посідають інформаційні структури, розвиток яких визначає як внутрішні закономірності інформаційного середовища ринку, так і механізми розвитку суспільства в цілому. Інтереси і потреби суспільства, що відображаються в динаміці розвитку цих структур, забезпечують цілеспрямований розвиток інформаційного середовища.

Для ефективного моніторингу та своєчасної оцінки розвитку інформаційного потенціалу регіону доцільно використовувати методи Форсайту, зокрема, метод сценаріїв. Сценарій – це інструмент аналізу з метою розробки регіональної політики, який дає опис можливої сукупності майбутніх умов розвитку, рушійних сил, ситуацій, тенденцій. Коли сценарії використовуються для розробки політики, дуже важливо зрозуміти природу еволюційних шляхів розвитку, оскільки проведення певної політики може ці шляхи змінити. При розробці політики часто використовуються групи сценаріїв з метою відображення наслідків різних сценарних передумов, різноманітних умов розвитку та політичних стратегій.

Метою розробки є дослідження різних стратегічних рішень, які можуть принести максимальну користь, не зважаючи на існування різних невизначеностей та проблем, що висуваються зовнішнім середовищем.

Роль сценаріїв різко змінилася у програмах Форсайту. Сценарії перетворилися у метод дослідження майбутнього, без якого в останній час не використовується жодна програма Форсайту. Це обумовлено тим, що для всіх суб'єктів політики стало ясно, що траєкторії розвитку у майбутньому можуть суттєво відрізнитися одна від одної. Сценарії використовувалися різноманітними країнами у програмах Форсайту. У США було розроблено чотири сценарії розвитку науки і технологій. Японський Форсайт, що традиційно базується на методі Дельфі, використовував комбінацію двох головних методів.

Таким чином, стосовно Форсайт-програм сценарії є структурованими, альтернативними, правдоподібними, внутрішньо узгодженими описами можливих станів та траєкторій переходу системи або об'єкту з одного стану в інший.

На практиці традиційно розробляються дослідницькі та нормативні сценарії. Розробка дослідницьких сценаріїв починається з дослідження

тенденцій, що сформувалися, чинників та рушійних сил та виявлення різноманітних альтернативних сценарних передбачень. Інакше кажучи, аналізується ретроспектива, і на цій основі формується картина майбутнього. Нормативні сценарії у якості точки відправлення розглядають цілі або бажане майбутнє, на досягнення якого мають бути спрямовані ресурси. Вони починаються з формування картини бажаного майбутнього або з постановки цілей. Після цього постає завдання пошука шляхів досягнення цього стану або шляхів досягнення поставлених цілей [5].

Роль інформації у сучасній економіці підкреслює її місце в ринковій інфраструктурі. Ринкова інфраструктура – це сукупність елементів, що забезпечують безперерйне багаторівневе функціонування господарських взаємозв'язків, взаємодію суб'єктів ринкової економіки і регулювання руху товарно-грошових потоків [3]. У її змісті виділяють 4 складові: інституціональну, інформаційну, нормоформуючу і ментальну.

Активну роль ринкової інфраструктури має інформація про процеси, що відбуваються в її надрах, своєрідні сигнали зворотного зв'язку ринкової інфраструктури із всією економічною системою.

Тому елементом сучасної ринкової інфраструктури є інформаційні мережі, а також інститути, що їх забезпечують, включаючи засоби масової інформації, мережі Інтернет, інформаційний і рекламний бізнес, завдяки яким вона може існувати як єдине ціле, не тільки направляючи функціонування ринкової економіки, але й сприяючи оптимізації руху товарно-грошових потоків. Поза інформаційної складової ринкова інфраструктура не може існувати, оскільки в процесі розвитку економіки виробництво і поширення інформації поступово заміщає традиційне виробництво матеріальних благ. Саме єдинство інституціональної й інформаційної складових утворює внутрішній зміст ринкової інфраструктури [6].

Висновки. Таким чином, інформаційна складова виконує важливу роль. Вона забезпечує зв'язок ринкової інфраструктури із зовнішнім середовищем, яким для неї виступає вся інша частина економічної системи. Але інформація йде не тільки з ринкової інфраструктури зовні, а й повертається назад в інститути ринкової інфраструктури. Таким чином, відбувається безупинний обмін інформацією між підсистемами, який не може бути нейтральним процесом, а є, по суті, безупинним їхнім взаємним пристосуванням. Тут виникає необхідність періодичного закріплення сигналів прямого і зворотного зв'язку, як для надання усталеності роботі систем, так і для фіксації досягнутого оптимуму.

Основним фактором інформатизації суспільства є розвиток інформаційного ринку як підсистеми ринкових відносин. Від його функціонування багато в чому залежить успіх розвитку ринкової системи в цілому. Більше того, інформаційний ринок стає системоутворюючим фактором світової ринкової економіки.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Благодетелева-Вовк Л.С. Оцінка росту числа потенційних користувачів Інтернету в Україні на період до 2005 року / Л.С. Благодетелева-Вовк, С.В. Благодетелев // Маркетинг в Україні. – 2002. – № 1. – С. 21-24.
2. Богданова Е.Л. Информационный маркетинг: учеб. пособие / Е.Л. Богданова. – СПб.: Альфа, 2000. – 174 с.
3. Введение в информационный бизнес: учеб. пособие / [Голосов О.В., Охрименко С.А., Хорошилов А.В. и др.]; под ред. В.П. Тихомирова, А.В. Хорошилова. – М.: Финансы и статистика, 2006. – 249 с.
4. Винарик Л.С. Информационная культура: эволюция, проблемы / Л.С. Винарик, А.Н. Щедрин. – Донецк: ИЭП НАН Украины, 1999. – 144 с.
5. Гапоненко Н.В. Форсайт. Теория. Методология. Опыт: монография / Н.В. Гапоненко. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2008. – 239 с.
6. Голин В.В. Управление информационными ресурсами / В.В. Голин, И.К. Корнеев. – М.: ИНФРА-М, 2009. – 432 с.
7. Дейнеко Т.О. Інформаційний бізнес як інноваційний засіб розвитку економіки України: автореф. дис. канд. екон. наук / Ін-т регіональних досліджень НАН України. – Львів, 1999. – 20 с.
8. Дорофиев В.В. Менеджмент в сфере консультационных услуг / В.В. Дорофиев, Л.Ф. Яковенко // Менеджмент в сфере услуг: Сб. науч. тр. – Донецк: ВИК, 2004. – С. 317–370.
9. Пономаренко Н.Ш., Фінагіна О.В. Особливості розвитку інформаційного ринку: Монографія / НАН України. Ін-т економіко-правових досліджень. – Донецьк: ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2006. – 194 с.

*Рецензент д.е.н., професор ДонІЗТ Фінагіна О.В.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Якименко Н.В.*

УДК 656.6.611:339.165.4: 38.47

ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ЗАДАЧИ АДМИНИСТРИРОВАНИЯ В ТОРГОВОМ МОРЕПЛАВАНИИ

Фрасинюк Т.И., аспирант (ОНМА)

В данной статье рассматриваются основные экономические задачи администрирование в торговом судоходстве. Даны две группы условий формирования морского транспортного потенциала страны - объективная целесообразность и организация управления этим процессом.

Ключевые слова: администрирование в торговом судоходстве, предпринимательство в системе морского транспорта, международное разделение труда, международный регистр судов.

ЕКОНОМІЧНІ ЗАВДАННЯ АДМІНІСТРУВАННЯ У ТОРГОВЕЛЬНОМУ МОРЕПЛАВСТВІ

Фрасинюк Т.І., аспірант (ОНМА)

У даній статті розглядаються основні економічні завдання адміністрування в торговельному суднопластві. Дано дві групи умов формування морського транспортного потенціалу країни - об'єктивна доцільність і організація управління цим процесом.

Ключові слова: адміністрування в торговельному суднопластві, підприємництво в системі морського транспорту, міжнародний поділ праці, міжнародний реєстр суден.

ECONOMIC CHALLENGES OF ADMINISTRATION IN THE MERCHANT SHIPPING

Frasyniuk T.I.

The article considers the main economic tasks of the administration in the merchant shipping. There are two groups of the formation conditions of the country's sea transport potential: an objective expediency and organization of the process control.

Keywords: administration in the merchant shipping, entrepreneurship in the system of Maritime transport, the international division of labour, the international register of ships.

Постановка проблеми и ее связь с научными или практическими задачами. Системная значимость морской транспортной индустрии в устойчивости международного